

Exam. Code: 0310

Sub. Code: 2682

2071

M.A. (Economics) Fourth Semester
MAECO-403 & 404 [Opt. (iv)]: Public Policy
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 80

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

- I. Attempt any ten of the following in 25-30 words each:-
- Define the term 'public policy' comprehensively.
  - Outline the policy making process.
  - Define 'policy analysis'.
  - State two methods and their capacities for policy evaluation.
  - What do you understand by policy outcome?
  - What are the defining features of the Game Theory Model?
  - State two attributes of a good policy making process.
  - State two problems in policy making in a country like India.
  - What role is the Niti Aayog expected to play in public policy?
  - Explain two features important in writing an effective policy memo.
  - What is the role of non-state think tanks in public policy?
  - What is the basic rationale of Competition policy?
  - Suggest two reforms required in the public policy making process in India.
  - What is the role of good governance in public policy?
  - State two policy issues with the Consumer Protection Act. (10×2)

UNIT - I

- II. Discuss the need for public policy and the role the government plays in public policy making. (15)
- III. Discuss the process and issues involved in policy implementation in a democracy like India. (15)

UNIT - II

- IV. Write on any two of the following models of public policy:-
- Institutional Model
  - Public-choice Model
  - Game Theory Model (2×7½)
- V. Critically examine the problems in policy making in India supporting your analysis with examples. (15)

UNIT - III

- VI. Examine the role of political institutions and good governance in effectiveness of public policy. (15)
- VII. Write notes on any two the following:-
- Public policy vs populism
  - Economic governance
  - Policy failure (2×7½)

UNIT - IV

- VIII. Examine the role economic theories have played in guiding sound economic policy in India using examples to illustrate the same. (15)
- IX. Write notes on any two the following:-
- India's Competition Policy
  - The working of the Consumer Protection Act.
  - Critical examination of the relevance of the Planning Commission and Niti Aayog in the public policy framework. (2×7½)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾਛ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਸੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

*_**_*

- ਨਿਮਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਦੁਸ੍ਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ) ਕਾ 'ਉਤਰ 25-30' ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ ਦੀਜ਼ਿਏ:-
(ਕ) 'ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਵਧਾਪਕ ਰੂਪ ਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਂ।
(ਖ) ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਕੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤੈਧਾਰ ਕੀਜ਼ਿਏ।
(ਗ) 'ਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ' ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖਿਏ।
(ਘ) ਨੀਤੀ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕੇ ਲਿਏ ਦੋ ਵਿਧਿਯਾਂ ਔਰ ਉਨਕੀ ਖੁਸ਼ਮਤਾਏਂ ਬਤਾਏ।
(ਙ) ਨੀਤਿਗਤ ਪਰਿਘਾਸ ਸੇ ਆਪ ਕਯਾ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ?
(ਚ) ਖੇਲ ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਡਲ ਕੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਏਂ ਕਯਾ ਹੈਂ?
(ਛ) ਏਕ ਅਚ੍ਛੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਕੀ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਏਂ ਬਤਾਏ।
(ਜ) ਭਾਰਤ ਜੈਸੇ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀ ਦੋ ਸਮਸ਼ਯਾਔਂ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕੀਜ਼ਿਏ।
(ਝ) ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਸੇ ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਮੇਂ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਨੇ ਕੀ ਉਸਮੀਦ ਹੈਂ?
(ਞ) ਏਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨੀਤੀ ਜ਼ਾਪਨ ਲਿਖਨੇ ਮੇਂ ਮਹਤ੍ਵਪੂਰ੍ਣ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕੀ ਵਧਾਛਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
(ਟ) ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਮੇਂ ਗੈਰ-ਰਾਜਯ ਥਿੰਕ ਟੈਂਕ ਕੀ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈਂ?
(ਠ) ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਥਾ ਨੀਤੀ ਕਾ ਮੂਲ ਤਰ੍ਕ ਕਯਾ ਹੈਂ?
(ਡ) ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਮੇਂ ਆਵਸ਼ਯਕ ਦੋ ਸੁਧਾਰੇਂ ਕਾ ਸੁਝਾਵ ਦੀਜ਼ਿਏ।
(ਢ) ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਮੇਂ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈਂ?
(ਙ) ਉਪਭੋਕਤਾ ਸੰਰਖਣ ਅਧਿਨਿਯਮ ਸੇ ਸੰਬਧਿਤ ਦੋ ਨੀਤਿਗਤ ਸੁਧੇਂ ਕਾ ਉਲੇਖ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-1

- ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਆਵਸ਼ਯਕਤਾ ਔਰ ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਵਧਾਛਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- ਭਾਰਤ ਜੈਸੇ ਲੋਕਤੰਤ੍ਰ ਮੇਂ ਨੀਤੀ ਕਾਰਯਾਨਵਧਨ ਮੇਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਯਾ ਔਰ ਸੁਧੇਂ ਕਾ ਵਰ੍ਣਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-2

- ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਕੇ ਨਿਮਲਿਖਿਤ ਮਾਡਲਾਂ ਮੇਂ ਸੇ ਕੋਏ ਦੋ ਪਰ ਲਿਖਿਏ:-
(ਕ) ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਾਡਲ
(ਖ) ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਪਸੰਦ ਮਾਡਲ
(ਗ) ਖੇਲ ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਡਲ
- ਅਪਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੇ ਸਮਰਥਨ ਮੇਂ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਮੇਂ ਆਨੇ ਵਾਲੀ ਸਮਸ਼ਯਾਔਂ ਕਾ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-3

- ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਮੇਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਔਂ ਔਰ ਸੁਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਪਰੀਖਣ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- ਨਿਮਲਿਖਿਤ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਦੋ ਪਰ ਟਿਪਣੀ ਲਿਖਿਏ:-
(ਕ) ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਬਨਾਮ ਲੋਕਲੁਭਾਵਨਵਾਦ
(ਖ) ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਾਸਨ
(ਗ) ਨੀਤੀ ਵਿਫਲਤਾ

ਭਾਗ-4

- ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਠੋਸ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਕਾ ਮਾਰ੍ਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਆਰਥਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੇਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਕਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਪਰੀਖਣ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- ਨਿਮਲਿਖਿਤ ਕੋਏ ਦੋ ਪਰ ਟਿਪਣੀ ਲਿਖਿਏ:-
(ਕ) ਭਾਰਤ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਥਾ ਨੀਤੀ
(ਖ) ਉਪਭੋਕਤਾ ਸੰਰਖਣ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਾ ਕਾਰਯਵਿਧਿ।
(ਗ) ਸਾਰ੍ਵਜਨਿਕ ਨੀਤੀ ਛਾਂਚੇ ਮੇਂ ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਔਰ ਨੀਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕੀਜ਼ਿਏ।

*_**_*

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

*_**_*

- ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੁਸ੍ਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਹਰ ਇੱਕ) ਦੇ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ' ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
(ਅ) ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਣਾਓ।
(ੲ) 'ਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ।
(ਸ) ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਦੋ ਢੰਗਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਹ) ਨੀਤੀਗਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
(ਕ) ਖੇਡ ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?
(ਖ) ਚੰਗੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
(ਗ) ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ।
(ਘ) ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
(ਙ) ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੀਤੀ ਗਿਆਪਣ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(ਚ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਰਾਜਕੀ ਥਿੰਕ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
(ਛ) ਮੁਕਾਬਲਾ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਤਰਕ ਕੀ ਹੈ?
(ਜ) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
(ਝ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ?
(ਞ) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋ ਨੀਤੀਗਤ ਮੁੱਦੇ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ-1

- ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ।
- ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-2

- ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮਾਡਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾਂ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਾਡਲ
(ਅ) ਜਨਤਕ-ਪਸੰਦ ਮਾਡਲ
(ੲ) ਖੇਡ ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਡਲ
- ਅਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

- ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
- ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬਨਾਮ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ
(ਅ) ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਾਸਨ
(ੲ) ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ

ਭਾਗ-4

- ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।
- ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨੀਤੀ
(ਅ) ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਜਵਿਧੀ
(ੲ) ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਕਰੋ।

*_**_*